

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.022.04.2021

01274221

Pan
Sebastian Książak
Prezes Zarządu Komplementariusza
BENDEX Sp. z o. o. Sp. k.
ul. Nadrzeczna 22, 16-010 Wasilków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/060 – Internacjonalizacja małych i średnich przedsiębiorstw

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	BENDEX Sp. z o. o. Sp. k.1, ul. Nadrzeczna 22, 16-010 Wasilków
Kierownik jednostki kontrolowanej	Sebastian Księżak, Prezes Zarządu Komplementariusza (dalej: <i>Prezes Zarządu</i>)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Działania podejmowane w związku z realizacją Projektu współfinansowanego z POPW w ramach działania 1.2 Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.2. Trwałość osiągniętych efektów z realizacji Projektu.
Okres objęty kontrolą	Od złożenia przez beneficjenta wniosku o dofinansowanie w ramach konkursu Internacjonalizacja MŚP do dnia zakończenia kontroli, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym terminem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Beata Palinowska – specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/124/2021 z 27 sierpnia 2021 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: *Beneficjent*.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm. Ustawa zwana dalej *ustawą o NIK*.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Beneficjent wykorzystał pozyskane środki Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego zgodnie z założeniami projektów. Wszystkie wydatki poniesione w ramach projektów spełniały wymogi kwalifikowalności, a zaplanowane zadania zostały wykonane. W trakcie realizacji projektów Beneficjent osiągnął zakładane wskaźniki produktu, poza jednym dotyczącym inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw oraz wszystkie wskaźniki rezultatu. Wybór wykonawców przeprowadzono z zachowaniem procedury zapewniającej przejrzystość i zachowanie uczciwej konkurencji. Wywiązano się z obowiązku terminowego i prawidłowego przedkładania Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości⁴ wniosków o płatność oraz dokumentowania rozliczeń, a także informowania opinii publicznej o fakcie otrzymania dofinansowania i realizacji projektów z Programu Operacyjnego Polska Wschód⁵. Do zakończenia niniejszej kontroli NIK (9 listopada 2021 r.) zasady trwałości nie zostały naruszone, poza możliwością tłumaczenia stron internetowych i zakupionego systemu IT na język francuski.

Nie w pełni osiągnięto zakładany cel jednego z projektów, w zakresie zwiększenia aktywności gospodarczej przedsiębiorstwa na rynkach międzynarodowych, tym samym środki uzyskane w ramach internacjonalizacji nie zostały wykorzystane w pełni skutecznie i efektywnie. Mimo podjętych działań Beneficjent nie prowadził sprzedaży na rynku USA, a uzyskane przychody ze sprzedaży na rynku francuskim stanowiły w latach 2020–2021 (do 31 sierpnia) 0,52% i 0,07% przychodów ze sprzedaży na rynkach zagranicznych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

1. Działania podejmowane w związku z realizacją Projektu

1.1. Beneficjent prowadził działalność w branży metalowej, skoncentrowanej w szczególności na projektowaniu i produkcji gotowych wyrobów metalowych⁶, w tym: grilli, ogrzewaczy, palenisk, pergoli i trejaży, mebli ogrodowych, elementów dekoracyjnych. Przed uzyskaniem wsparcia na internacjonalizację swojej działalności kierował swoją ofertę na export, ze szczególną koncentracją na Europie Zachodniej. Nie podejmował jednak bezpośrednich prób wejścia oraz nie działał bezpośrednio na rynkach wskazanych jako docelowe w modelu biznesowym internacjonalizacji, tj. rynkach USA i Francji. Prezes Zarządu wyjaśnił, że *Rynek Europy Zachodniej jest w dużej mierze usieciowiony (przyjmuje się, że nawet 90%). Działa na ich terenie mnóstwo agentów handlowych, hurtowników z magazynami własnymi lub zewnętrznymi, grupy zakupowe. W przypadku takich agentów, hurtowników producent nie jest zorientowany, do jakiego kraju trafiają jego produkty albo orientuje się w przypadku wysyłki towaru bezpośrednio ze swojego magazynu na dany rynek. W związku z tym mieliśmy do czynienia z rynkiem USA i Francji. Mieliśmy również do czynienia z przedstawicielami z tych rynków, którzy kierowali do nas zapytania poprzez innych naszych klientów jak i bezpośrednio. Niemniej jednak nasza praca nie była zorganizowana i skoncentrowana na tych rynkach. Od samego początku działalności przyjęliśmy, że będziemy działać na 31 rynkach (w tym Francji i USA).*

(akta kontroli str. 462-469)

1.2. W okresie objętym kontrolą Beneficjent realizował dwa projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach POPW 2014–2020, tj.: *Opracowanie modelu biznesowego internacjonalizacji przedsiębiorstwa BENDEX Sp. z o. o. sp. k. I Etap*⁷ oraz *Wdrożenie modelu biznesowego*

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: PARP.

⁵ Dalej: POPW.

⁶ Główne PKD 25.99.Z Produkcja pozostałych wyrobów metalowych, gdzie indziej niesklasyfikowana.

⁷ Projekt realizowany na podstawie umowy nr POPW.01.02.00-20-0010/16-00 z 2 listopada 2016 r. Dalej: Projekt I.

internacjonalizacji firmy Bendex II Etap⁸. Oba projekty były realizowane na podstawie umów zawartych z PARP.

- 1) Wartość Projektu I wynosiła 59 tys. zł, w tym kwota dofinansowania 38,4 tys. zł (nie więcej niż 80% wydatków kwalifikowalnych). Okres kwalifikowalności wydatków wyznaczony w umowie na „od 3 października 2016 r. do 25 listopada 2016 r.”, na wniosek beneficjenta został zmieniony aneksem⁹ z 29 grudnia 2016 r. na „od 31 października 2016 r. do 23 grudnia 2016 r.”¹⁰ Celem projektu było opracowanie modelu biznesowego internacjonalizacji produktów firmy BENDEX Sp. z o. o. sp. k. We wniosku o dofinansowanie stanowiącym załącznik nr 1 do umowy określono następujące wskaźniki produktu o wartości docelowej 1 szt. każdy: [1] liczba opracowanych modeli biznesowych internacjonalizacji, [2] liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie, [3] liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje, [4] liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności oraz [5] wskaźnik produktu o wartości docelowej 20,6 tys. zł – inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw. Założony wskaźnik rezultatu dotyczył liczby zweryfikowanych modeli biznesowych internacjonalizacji o wartości docelowej – 1 szt., a zaplanowane do realizacji zadanie obejmowało działania doradcze prowadzące do przygotowania modelu biznesowego internacjonalizacji.
- 2) Wartość Projektu II wynosiła 696,5 tys. zł, w tym kwota dofinansowania 331,1 tys. zł (nie więcej niż 80% wydatków kwalifikowalnych), okres kwalifikowalności wydatków wyznaczono na „od 1 października 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.”. We wniosku o dofinansowanie stanowiącym załącznik nr 1 do umowy określono m.in.:
 - cel projektu: wdrożenie modelu biznesowego internacjonalizacji firmy i zwiększenie aktywności gospodarczej przedsiębiorstwa na rynkach międzynarodowych,
 - produkty, które będą podlegać internacjonalizacji: grille i ogrzewacze gazowe w zabudowie, grille, ogrzewacze i koksowniki ogrodowe, przy czym grille i ogrzewacze gazowe stanowiły nowe produkty firmy niesprzedawane dotąd na rynki zagraniczne,
 - wskaźniki produktu: [1] liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1), wartość docelowa wskaźnika – 1 przedsiębiorstwo do osiągnięcia w 2018 roku; [2] liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2), wartość docelowa wskaźnika – 1 przedsiębiorstwo do osiągnięcia w 2018 roku; [3] liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności, wartość docelowa wskaźnika – 1 szt. do osiągnięcia w 2018 roku; [4] inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (CI 6), wartość docelowa wskaźnika – 365,4 tys. zł do osiągnięcia w 2018 roku; [5] liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego, wartość docelowa wskaźnika – 1 szt. do osiągnięcia w 2018 roku,
 - wskaźniki rezultatu: liczba przedsiębiorstw przygotowanych do wdrożenia modeli biznesowych internacjonalizacji – wartość docelowa wskaźnika 1 szt. do osiągnięcia w 2018 roku i liczba nowych rynków (krajów) na których wnioskodawca osiągnął gotowość do rozpoczęcia sprzedaży produktów (Francja i USA) – wartość docelowa wskaźnika 0,02 szt. do osiągnięcia w 2018 roku,
 - wskaźnik informacyjny: wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach (CI 8) – wartość docelowa wskaźnika 1 EPC¹¹ do osiągnięcia w 2019 roku,
 - harmonogram rzeczowo-finansowy określający następujące zadania rzeczowe: [1] Usługi doradcze – opracowanie nowej identyfikacji wizualnej (realizacja od 1 lipca do 31 października 2017 r.) o wartości 86,1 tys. zł, w tym dofinansowanie 56 tys. zł; [2] Usługi doradcze związane z systemem IT (realizacja od 1 lipca 2017 r. do 30 kwietnia 2018 r.) o wartości 153,8 tys. zł, w tym dofinansowanie 66,2 tys. zł; [3] Usługi

⁸ Projekt realizowany na podstawie umowy nr POPW.01.02.00-20-0006/17-00 z 27 września 2019 r. Dalej: *Projekt II*.

⁹ Nr 1 POPW.01.02.00-20-0010/16-01.

¹⁰ Beneficjent w uzasadnieniu wniosku wskazał, że zmiana terminu realizacji projektu I pozwoli w pełni wykonać zaplanowane zadanie.

¹¹ EPC – ekwiwalent pełnego czasu pracy – oznacza jeden osobo-rok pracy pełnoetatowej.

doradcze związane z projektowaniem materiałów reklamowych (realizacja od 1 lipca 2017 r. do 30 kwietnia 2018 r.) o wartości 110,7 tys. zł, w tym dofinansowanie 26,7 tys. zł; [4] Usługi doradcze związane z przygotowaniem do uzyskania certyfikatu (realizacja od 1 listopada 2017 r. do 30 kwietnia 2018 r.) o wartości 123 tys. zł, w tym dofinansowanie 64 tys. zł; [5] Usługa doradcza w zakresie przygotowania dokumentów (realizacja od 1 listopada 2017 r. do 30 kwietnia 2018 r.) o wartości 12,3 tys. zł, w tym dofinansowanie 8 tys. zł; [6] Usługa doradcza w zakresie wyszukiwania i selekcji potencjalnych kontrahentów oraz nawiązanie kontaktów handlowych (realizacja od 1 maja do 31 października 2018 r.) o wartości 67,7 tys. zł, w tym dofinansowanie 44 tys. zł; [7] Udział w targach SPOGA GAFA Kolonia 3–5 września 2018 r. (realizacja od 1 maja do 31 grudnia 2018 r.) o wartości 95,6 tys. zł, w tym dofinansowanie 49,1 tys. zł; [8] Udział w targach NLGS w Chicago 13–14 czerwiec 2018 r. (realizacja od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 r.) o wartości 47,5 tys. zł, w tym dofinansowanie 17,1 tys. zł.

Postanowienia umowy były trzykrotnie zmieniane: [1] aneksem nr 1 z 29 listopada 2017 r. (na wniosek beneficjenta zaakceptowany przez PARP) przesunięto okres kwalifikowalności wydatków na „od 1 października 2017 r. do 30 czerwca 2019 r.” oraz zmieniono terminy realizacji siedmiu (z ośmiu zadań)¹²; [2] aneksem nr 2 z 30 listopada 2018 r. zmieniono wartość docelową wskaźnika rezultatu – liczba nowych rynków (krajów), na których wnioskodawca osiągnął gotowość do rozpoczęcia sprzedaży produktów z 0,02 szt. na 2 szt.; [3] aneksem nr 3 z 14 października 2019 r. (na wniosek beneficjenta z 26 czerwca 2019 r., w którym poinformował PARP o opóźnieniach w uzyskaniu w terminie obowiązywania umowy, tj. do 30 czerwca 2019 r. certyfikatów poświadczających spełnianie standardu ANSI Z21.97-2014 – na rynek amerykański i zgodności z dyrektywą GAD 209/149/EC – na rynek francuski), dokonano zmiany metodologii wyliczenia i sposobu weryfikacji osiągnięcia zaplanowanych wartości wskaźników rezultatu z „uzyskanie certyfikatu poświadczającego spełnianie standardu ANSI na gazowe ogrzewacze i certyfikatu potwierdzającego zgodność gazowych ogrzewaczy z dyrektywą GAD”, na „usługi doradcze związane z uzyskaniem certyfikatów”. Do dnia zakończenia realizacji Projektu II Beneficjent poniósł koszty kwalifikowalne związane z realizacją usług doradczych związanych z pozyskaniem certyfikatów, a po zakończeniu realizacji Projektu II zadeklarował realizację zadania związaną z uzyskaniem certyfikatów w ramach kosztów niekwalifikowalnych.

(akta kontroli str. 3-268, 279-282, 286)

Projekty nie były przedmiotem kontroli podmiotów innych niż PARP (szerzej kontrole tej instytucji opisano w pkt. 2.4. wystąpienia pokontrolnego). (atak kontroli str. 444-455)

1.3. Beneficjent, w związku z realizacją obu projektów, złożył do PARP m.in. trzy wnioski o refundację wydatków i jeden rozliczający zaliczkę. Jeden, za okres od 30 października do 23 grudnia 2016 r. w wyniku realizacji Projektu I, obejmował wydatki w wysokości 59 tys. zł (w tym kwalifikowalne 48 tys. zł i dofinansowanie 38,4 tys. zł) z tytułu opracowania modelu biznesowego internacjonalizacji. Wnioski o płatność złożone w związku z realizacją Projektu II obejmowały następujące wydatki:

- od 29 marca do 8 czerwca 2018 r. w wysokości 171 tys. zł (w tym kwalifikowalne 70 tys. zł, a dofinansowanie 56 tys. zł) z tytułu opracowania nowej identyfikacji wizualnej (zadanie 1) oraz zaprojektowania strony internetowej (zadanie 3);
- od 9 czerwca do 27 września 2018 r. w wysokości 303,3 tys. zł (w tym wydatki kwalifikowalne 187,4 tys. zł, a dofinansowanie 149,9 tys. zł) z tytułu usług doradczych: związanych z systemem IT (zadanie 2), związanych z projektowaniem materiałów reklamowych (zadanie 3), związanych z opracowaniem dokumentów, tj. instrukcji obsługi, gwarancji, umów handlowych (zadanie 5) oraz z tytułu udziału w targach SPOGA GAFA Kolonia (zadanie 7), przy czym 11 grudnia 2019 r. PARP pomniejszył dofinansowanie o 15 tys. zł, w związku z przekroczeniem limitu wydatków kwalifikowalnych (18,8 tys. zł)

¹² Zadania 1 na „od 1 października 2017 r. do 28 lutego 2018 r.”, zadania 2 na „od 1 października 2017 r. do 30 kwietnia 2018 r.”, zadania 3 na „od 1 listopada 2017 r. do 30 kwietnia 2018 r.”, zadania 4 na „od 1 listopada 2017 r. do 30 maja 2019 r.”, zadania 6 na „od 1 stycznia 2018 r. do 31 maja 2019 r.”, zadania 7 na „od 1 listopada 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.” i zadania 8 na „od 1 stycznia 2018 r. do 30 czerwca 2019 r.”.

dotyczących kosztów doradztwa oraz zakupu wartości niematerialnych i prawnych w formie autorskich praw majątkowych lub licencji, związanych z nabyciem oprogramowania niezbędnego do automatyzacji procesów biznesowych;

- od 30 marca do 28 czerwca 2019 r. w wysokości 96,2 tys. zł (w tym wydatki kwalifikowalne 62,6 tys. zł, a dofinansowanie 50,1 tys. zł) z tytułu usług doradczych związanych z przygotowaniem do uzyskania certyfikatów (zadanie 4), wyszukiwania i selekcji potencjalnych kontrahentów oraz nawiązania kontraktów handlowych (zadanie 6) oraz z tytułu udziału w targach NLGS w Chicago (zadanie 8).

Wszystkie wydatki wykazane we wnioskach spełniały warunki kwalifikowalności określone w wytycznych Ministra Rozwoju i Finansów w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020 z 19 lipca 2017 roku¹³, w szczególności zostały poniesione w okresach kwalifikowalności określonych w umowach o dofinansowanie i późniejszych aneksach, były uwzględnione w budżecie projektów, poprawnie wykazane w zakresie ich wysokości i prawidłowości deklarowania oraz poniesione zostały tylko jeden raz. (akta kontroli str. 457-459, 487)

W ramach realizacji Projektu I beneficjent wykorzystał wszystkie przyznane środki zgodnie z umową o dofinansowanie.

Zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie dotyczącej Projektu II, zakładane kwoty wydatków wynosiły: ogółem – 696,5 tys. zł, kwalifikowalne 413,9 tys. zł oraz dofinansowanie do 331,1 tys. zł. Rzeczywiste wydatki beneficjenta na realizację Projektu II wyniosły natomiast łącznie 570,5 tys. zł (81,90% wydatków zaplanowanych), przy czym kwalifikowalne 301,2 tys. zł (72,79%), w tym kwota dofinansowania 241 tys. zł (72,79%). W odniesieniu do poszczególnych zadań określonych w umowie, wykorzystanie wydatków kwalifikowalnych kształtowało się w sposób następujący:

- Usługi doradcze – opracowanie nowej identyfikacji wizualnej (zadanie 1) – realizacja 100%,
- Usługi doradcze związane z systemem IT (zadanie 2) – realizacja 72,33%,
- Usługi doradcze związane z projektowaniem materiałów reklamowych (zadanie 3) – realizacja 100%,
- Usługi doradcze związane z przygotowaniem do uzyskania certyfikatu (zadanie 4) – realizacja 40,73%,
- Usługa doradcza w zakresie przygotowania dokumentów (zadanie 5) – realizacja 100%,
- Usługa doradcza w zakresie wyszukiwania i selekcji potencjalnych kontrahentów oraz nawiązanie kontaktów handlowych (zadanie 6) – realizacja 54,55%,
- Udział w targach SPOGA GAFA – Kolonia 3–5 września 2018 r. (zadanie 7) – realizacja 100%,
- Udział w targach NLGS, 13–14 czerwca 2019 r. (zadanie 8) – realizacja 0% (nie wystąpiły koszty kwalifikowalne).

Wynikało to z uzyskania niższych niż przewidywano cen realizacji zamówień przez wykonawców i przekroczenia limitu wydatków kwalifikowalnych. (akta kontroli str. 395-411)

1.4. W trakcie realizacji projektów Beneficjent przeprowadził sześć postępowań o udzielenie zamówień w formie zapytań ofertowych, przy czym w trzech był zobowiązany do przestrzegania zasady konkurencyjności¹⁴ i w trzech do przeprowadzenia rozeznania rynku. We wszystkich przypadkach wyboru wykonawcy usług dokonano w sposób zgodny z zasadami wynikającymi z art. 6c ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości¹⁵ oraz wytycznych horyzontalnych w zakresie kwalifikowalności – z zachowaniem zasad przejrzystości i uczciwej konkurencji w szczególności:

¹³ Dalej: wytyczne horyzontalne w zakresie kwalifikowalności.

¹⁴ W trzech przypadkach wartość szacunkowa zamówienia przekraczała 50 tys. zł netto.

¹⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 299.

- wywiązano się z obowiązku przekazania do PARP wypełnionej listy sprawdzającej przed wszczęciem właściwej procedury określającej sposób wyboru wykonawcy,
- prawidłowo ustalono wartości zamówień dokonując zsumowania usług przy uwzględnieniu kryteriów tożsamości przedmiotowej (rodzajowej lub funkcjonalnej), tożsamości czasowej, tożsamości podmiotowej, szacując ją nie wcześniej niż trzy miesiące przed ich wszczęciem,
- opis przedmiotu zamówienia nie odnosił się do określonego wyrobu, źródła lub znaków towarowych, patentów, rodzajów lub specyficznego pochodzenia,
- prawidłowo upubliczniono zapytania ofertowe oraz informacje o wynikach postępowania, a ofercie do których skierowano zapytania prowadzili działalność gospodarczą w ich zakresie,
- przedmiot wybranych ofert był tożsamy z przedmiotem zamówienia oraz zakresem wniosku o dofinansowanie,
- dokonano wyboru najkorzystniejszej oferty spośród złożonych ofert spełniających warunki udziału w postępowaniu w sposób zgodny z ustalonymi w zapytaniu ofertowym kryteriami oceny ofert,
- wybrani wykonawcy złożyli oświadczenia o braku powiązań kapitałowych lub osobowych z beneficjentem,
- w przypadku zamówień o wartości powyżej 50 tys. zł netto (trzy) zawarto umowy z wykonawcami, nie dokonując istotnych zmian postanowień tych umów w stosunku do treści ofert. (akta kontroli str. 460-461)

1.5. W całości zrealizowano zaplanowane w obu projektach zadania oraz osiągnięto wartości docelowe wskaźników produktu (poza jednym), rezultatu i informacyjne. Udział własny beneficjenta w całkowitych kosztach kwalifikowalnych był zgodny z zapisami w umowie o dofinansowanie odnośnie wkładu własnego, tj. wynosił 79,99% kosztów kwalifikowalnych. W wyniku realizacji Projektu II opracowano nową identyfikację wizualną (zadanie 1), zakupiono i wdrożono system IT (zadanie 2), zaprojektowano i utworzono strony internetowe (dla marki producenckiej, dystrybucyjnej i produktowej)¹⁶ oraz zaprojektowano katalogi firmowe (zadanie 3), uzyskano doradztwo w zakresie przygotowania firmy do uzyskania certyfikatów (zadanie 4), stworzono wzory instrukcji obsługi, zasad gwarancji, serwisowania, umów handlowych w języku amerykańskim i francuskim (zadanie 5), stworzono bazę potencjalnych kontrahentów (zadanie 6), uczestniczono w targach SPOGA GAFA Kolonia oraz NLGS w Chicago (zadania 7 i 8). (akta kontroli str. 395-411, 459)

Realizacja zadania 4 – usługa doradcza związana z przygotowaniem do uzyskania certyfikatu poświadczającego spełnianie standardu ANSI Z21.9-201 na gazowe ogrzewacze (dot. USA) oraz certyfikatu potwierdzającego zgodność gazowych ogrzewaczy z dyrektywą GAD 2009/14/EC (dot. Francji), do zakończenia kontroli NIK (9 listopada 2021 r.) nie przyczyniła się do uzyskania certyfikatów. Mogło to mieć wpływ na nie w pełni zrealizowany cel Projektu II. Beneficjent wdrożył Model Biznesowy Internacjonalizacji, jednak nie prowadził sprzedaży na rynku USA, a uzyskane przychody ze sprzedaży na rynku Francji stanowiły w latach 2020–2021 (do 31 sierpnia) 0,52% i 0,07% przychodów ze sprzedaży na rynkach zagranicznych. Zakładana wartość docelowa jednego (z pięciu) wskaźników produktu określonych w ramach Projektu II – inwestycje prywatne uzupełniających wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (C 6) nie została osiągnięta w pełnym zakresie, zakładano osiągnięcie 365,4 tys. zł, a zrealizowano 329,5 tys. zł (90,15%).

(akta kontroli str. 286, 424-425, 482-486)

Beneficjent, zgodnie z postanowieniami § 22 umowy o dofinansowanie Projektu II zidentyfikował ryzyka w realizacji Projektu zgodnie z wzorem, stanowiącym załącznik nr 12 do umowy o dofinansowanie oraz prowadził bieżący monitoring stwierdzonych ryzyk. Zidentyfikowano następujące ryzyka oraz wskazano mechanizmy kontrolne zapobiegające ich wystąpieniu: [1] brak, niepełna realizacja lub opóźnienie w realizacji umowy przez

¹⁶ Marka producencka: www.bendex.pl, marka dystrybucyjna: <https://metobu.pl/>, produktowa powszechna: <https://www.huugy.com/en>.

dostawcę usług/towarów/robót budowlanych oraz [2] niewystarczające zasoby kadrowe do realizacji zadań w projekcie. Prawdopodobieństwo wystąpienia pierwszego ryzyka oceniono na trzy, a drugiego na dwa (w pięciopunktowej skali). (akta kontroli str. 287-288)

1.6. Beneficjent prawidłowo realizował sprawozdawczość i dokumentował rozliczenia w trakcie realizacji projektów i w okresie zachowania trwałości:

- przedkładał do PARP wnioski o płatność za pośrednictwem systemu SL2014 oraz stosowne wyjaśnienia i uzupełnienia (w przypadku wezwania przez PARP),
- regularnie informował PARP o postępach w realizacji projektów,
- w sposób właściwy dokumentował poniesione koszty, poprzez załączenie do wniosków o płatność kopii dokumentów potwierdzających ich poniesienie, a dokumenty księgowe były oznakowane w sposób przypisujący jednoznacznie do konkretnych projektów,
- prawidłowo przechowywał dokumenty dotyczące realizacji projektów i umowy o dofinansowanie, w szczególności związane z zarządzaniem finansowym, technicznym, procedurami zawierania umów z wykonawcami, zgodnie zapisami obu umów o dofinansowanie, (tj. § 16 umowy o dofinansowanie Projektu I i § 18 umowy o dofinansowanie Projektu II określającymi obowiązek przechowywania dokumentacji związanej z realizacją Projektu),
- prowadził odrębną ewidencję księgową, a wszystkie płatności w projektach odbywały się za pośrednictwem osobnego konta bankowego wskazanego w umowach o dofinansowanie. (akta kontroli str. 319-419)

1.7. Beneficjent wywiązywał się z obowiązków informacyjnych i promocyjnych oraz odpowiednio dokumentował działania w tym zakresie (zgodnie z § 20 umów o dofinansowanie). Opinię publiczną informowano o fakcie otrzymania dofinansowania na realizację projektów oznaczając znakiem Unii Europejskiej i Funduszy Europejskich działania informacyjne i promocyjne (strony internetowe, stoiska na targach, plakaty informacyjne w miejscu realizacji projektów) oraz dokumenty związane z realizacją projektów. Oznaczenia były zgodne z załącznikiem nr 8 do umów *Sposób realizacji obowiązków informacyjnych przez beneficjentów*. W czasie targów na stoisku znajdowała się tablica informacyjna zawierająca znak Unii Europejskiej i znak Funduszy Europejskich oraz: cel projektu, planowane efekty oraz wysokość kwoty dofinansowania.

Na stronie internetowej¹⁷ Beneficjenta zamieszczono następujące dane: cele projektów, planowane efekty jego realizacji, kwotę dofinansowania oraz wartość całkowitą.

(akta kontroli str. 289-298, 455)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Beneficjent zrealizował projekty zgodnie z wnioskami o dofinansowanie oraz zmianami zaakceptowanym przez PARP. Wszystkie zaplanowane zadania zostały wykonane. W wyniku realizacji Projektu I osiągnięto zakładane wskaźniki i cele, a w wyniku realizacji Projektu II osiągnięto cztery (z pięciu) wskaźników produktu (za wyjątkiem wskaźnika – inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw, w związku ze zmianami wprowadzonymi aneksem nr 3 dotyczącymi braku wydatków na uzyskanie certyfikatów, a poniesieniem jedynie wydatków na usługę doradczą przygotowującą do ich uzyskania) oraz wskaźniki rezultatu (według metodologii wyliczenia określonej aneksem nr 3). Nie w pełni osiągnięto cel Projektu II. Mimo podjętych działań Beneficjent nie prowadził sprzedaży na rynku USA, a przychody uzyskane ze sprzedaży na rynku Francji stanowiły w latach 2020–2021 (do 31 sierpnia) 0,52% i 0,07% przychodów ze sprzedaży na rynkach zagranicznych. Poniesione wydatki w Projekcie spełniały wymogi kwalifikowalności, zostały poniesione zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym wydatków i w okresie kwalifikowalności. Właściwie dokonano wyboru wykonawcy, terminowo i prawidłowo przedkładało PARP wnioski o płatność oraz dokumentowano rozliczenia. Odpowiednio informowano opinię publiczną o fakcie otrzymania dofinansowania i realizacji projektów z POPW oraz dokumentowano działania informacyjne i promocyjne.

¹⁷ <https://bendex.pl/ue/>

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

2. Trwałość osiągniętych efektów z realizacji Projektu.

2.1. Realizacja Projektu I zakończyła się 8 marca 2017 r., a Projektu II 20 grudnia 2019 r., tj. z dniem dokonania płatności końcowych na rachunek bankowy Beneficjenta. Zgodnie z § 12 ust. 1 umowy dotyczącej Projektu II Beneficjent zobowiązany był do utrzymania trwałości Projektu II przez okres trzech lat od dnia zakończenia jego realizacji, czyli do 20 grudnia 2022 r. (akta kontroli str. 122-234)

Beneficjent wywiązał się z obowiązku składania oświadczeń dotyczących utrzymania trwałości i osiągniętych rezultatów Projektów za lata 2019–2020. W przekazanych do PARP oświadczeniach wykazano, że utrzymano uzyskane cele oraz osiągnięto i utrzymano wartości docelowe czterech (z pięciu) wskaźników produktu, wskaźników rezultatu i wskaźnika informacyjnego.

W złożonych oświadczeniach Beneficjent poinformował, że nie został osiągnięty zakładany stan jednego (z pięciu) wskaźnika produktu – inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw o wartości docelowej 365,4 tys. zł – uzyskano 329,5 tys. zł. W złożonym oświadczeniu dotyczącym utrzymania trwałości wykazano, że przyczyną było niezrealizowanie w pełnym zakresie zadania 4. Nie uzyskano certyfikatów potwierdzających spełnianie standardów ANSI Z21.97-2014 na gazowe ogrzewacze (dot. USA) oraz certyfikatu potwierdzającego zgodność gazowych ogrzewaczy z dyrektywą GAD 209/149/EC (dot. Francji). (akta kontroli str. 299-318)

2.2. Beneficjent wywiązał się z obowiązku prowadzenia sprawozdawczości z realizacji obu projektów. W szczególności terminowo przedkładał do PARP wnioski o płatność (w myśl § 12 ust. 2 pkt 1 umowy dotyczącej Projektu I oraz § 13 ust. 2 pkt 1 umowy dotyczącej Projektu II) za pośrednictwem centralnego systemu teleinformatycznego SL2014, systematycznie monitorował realizację projektów i niezwłocznie informował PARP o zmianach w ich realizacji i zaistniałych nieprawidłowościach. Łącznie złożono osiem wniosków o płatność. W zakresie Projektu I, 23 grudnia 2016 r., złożono wniosek o refundację, sprawozdawczy i końcowy (za okres 31 października 2016 r. – 23 grudnia 2016 r.), który PARP zweryfikowała i zaakceptowała 27 lutego 2017 r., po uprzednim przeprowadzeniu kontroli realizacji Projektu „na dokumentach” i wezwaniu Beneficjenta do uzupełnienia Modelu Biznesowego Internacjonalizacji. W wyniku realizacji Projektu II złożono następujące wnioski o płatność:

- wniosek o zaliczkę z 5 grudnia 2017 r. (za okres 1 października 2017 r. – 5 grudnia 2017 r.) – PARP zweryfikowała 5 grudnia 2017 r. (bez wzywania do uzupełnień),
- wniosek sprawozdawczy z 28 marca 2018 r. (za okres 6 grudnia 2017 r. – 28 marca 2018 r.) – PARP zweryfikowała 8 kwietnia 2018 r. (bez wzywania do uzupełnień),
- wniosek rozliczający zaliczkę oraz sprawozdawczy z 8 czerwca 2018 r. (za okres 29 marca 2018 r. – 8 czerwca 2018 r.) – PARP zweryfikowała 30 sierpnia 2018 r., po uprzednim uzupełnieniu wniosku przez Beneficjenta,
- wniosek o refundację, rozliczający zaliczkę oraz sprawozdawczy z 28 września 2018 r. (za okres 9 czerwca 2018 r. – 27 września 2018 r.) – PARP zweryfikowała 9 listopada 2018 r., po złożeniu przez Beneficjenta uzupełnień,
- wniosek sprawozdawczy z 27 grudnia 2018 r. (za okres 28 września 2018 r. – 27 grudnia 2018 r.) – PARP zweryfikowała 16 stycznia 2019 r. (bez wzywania do uzupełnień),
- wniosek sprawozdawczy z 29 marca 2019 r. (za okres 28 grudnia 2018 r. – 29 marca 2019 r.) – PARP zweryfikowała 29 marca 2019 r. (bez wzywania do uzupełnień),
- wniosek o refundację, sprawozdawczy oraz końcowy z 28 czerwca 2019 r. (za okres 30 marca 2019 r. – 28 czerwca 2019 r.) – PARP zweryfikowała 11 grudnia 2019 r., po złożeniu uprzednim złożeniu uzupełnień przez Beneficjenta oraz przeprowadzeniu kontroli realizacji Projektu „w miejscu”.

Wszystkie wnioski o płatność zostały złożone na formularzach zgodnych z obowiązującymi wzorami i zawierały w szczególności: dane Beneficjenta, zestawienie zrealizowanych zadań, wskaźniki dotyczące realizacji operacji (ich opis i uzyskaną wartość), wyszczególnienie kwot

przeznaczonych na poszczególne koszty, plan działań na okres poprzedzający złożenie kolejnego wniosku o płatność oraz załączniki – dokumentację potwierdzającą poniesione wydatki, realizację zadań i osiągane wskaźniki. (akta kontroli str. 319-419)

Beneficjent wywiązał się z obowiązku składania oświadczeń dotyczących utrzymania trwałości i osiągniętych rezultatów Projektu II, co szerzej opisano w pkt. 2.1. wystąpienia pokontrolnego. (akta kontroli str. 299-318)

2.3. Do zakończenia niniejszej kontroli NIK (9 listopada 2021 r.), Beneficjent nie naruszył przesłanek naruszenia zasady trwałości Projektu, określonych w rozdz. 5.3 pkt 6 *wytocznych w zakresie kwalifikowalności*: [1] działalność produkcyjna była kontynuowana i została utrzymana na terenie województwa podlaskiego; [2] charakter własności elementu infrastruktury współfinansowanej w ramach Projektu II pozostał niezmienny – nie została prawnie przeniesiona na inny podmiot ani nie nastąpiły przekształcenia w strukturze własnościowej Beneficjenta; [3] charakter Projektu II, jego cele lub warunki realizacji nie uległy zmianie, która mogłaby doprowadzić do naruszenia pierwotnego celu Projektu, którym było wdrożenie modelu biznesowego internacjonalizacji i zwiększenie aktywności gospodarczej przedsiębiorstwa na rynkach międzynarodowych. (akta kontroli str. 299-318)

Oględziny trzech stron internetowych oraz systemu IT wykazały, że:

- system spełniał większość wymogów określonych w zapytaniu ofertowym m.in. umożliwiał składanie zamówień, zapytań ofertowych, zleceń zwrotu i reklamacyjnych, dopuszczał obsługę kilku walut, tworzenie raportów, możliwość integracji z systemem ERP oraz umożliwiał obsługę w języku polskim i angielskim, jednak w niepełnym zakresie w języku francuskim,
- wszystkie strony internetowe zawierały informacje m.in. o beneficjencie, oferowanych produktach, dane kontaktowe oraz były utworzone w wersji dwujęzycznej (polskiej i angielskiej), a jedna również w wersji francuskojęzycznej.

Brak pełnej dostępności zakupionego systemu IT oraz dwóch (z trzech) utworzonych stron internetowych w języku francuskim opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. (akta kontroli str. 289-298)

2.4. Realizacja Projektu II była dwukrotnie przedmiotem kontroli PARP w siedzibie Beneficjenta (26 sierpnia 2018 r. oraz 26–27 sierpnia 2019 r.). W wyniku pierwszej kontroli nie stwierdzono uchybień i nieprawidłowości, zaś w wyniku drugiej, stwierdzono uchybienie formalne nieskutkujące nałożeniem korekty finansowej, które polegało na nieprzedstawieniu dowodu potwierdzającego realizację obowiązków informacyjnych o współfinansowaniu projektu ze środków unijnych w zakresie zadania 7 Udział w targach SPOGA GAFA Kolonia. Beneficjent, 4 listopada 2019 r. przekazał wymagane dokumenty potwierdzające realizację ww. obowiązku. (akta kontroli str. 444-455)

2.5. Założone do osiągnięcia, we wniosku o dofinansowanie stanowiącym załącznik do umowy, wskaźniki nie dotyczyły przychodów ze sprzedaży produktów na eksport. Celem Projektu II było m.in. zwiększenia aktywności gospodarczej przedsiębiorstwa na rynkach międzynarodowych (USA i Francja). (akta kontroli str. 122-234)

Uzyskane przez Beneficjenta, w latach 2017–2021 (do 31 sierpnia) przychody ze sprzedaży na rynkach zagranicznych wzrastały. Wynosiły one kolejno 8.027,8 tys. zł, 7.461,3 tys. zł, 8.838,5 tys. zł, 11.205,8 tys. zł i 15.195,6 tys. zł, tj. 96,26%, 93,82%, 98,31%, 94,67% i 95,32% całkowitych przychodów ze sprzedaży uzyskanych przez Beneficjenta. W latach 2017–2019 Beneficjent nie uzyskał przychodów ze sprzedaży na rynkach wskazanych w projektach dotyczących internacjonalizacji (USA i Francja), a uzyskane w latach 2020 – 2021 (do 31 sierpnia) przychody wynosiły odpowiednio 58,6 tys. zł i 11,2 tys. zł (tj. 0,52% i 0,07% przychodów ze sprzedaży na rynkach zagranicznych) i dotyczyły wyłącznie rynku francuskiego.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że *„Osiągnięty wolumen jest niższy od zakładanego i stanowczo dla nas niesatysfakcjonujący. Widzimy następujące przyczyny: niewystarczający potencjał sprzedażowy, technologiczny, zarządczy, okres intensywnej inwestycji, ograniczenia formalne, instytucjonalne, i organizacyjne, o których dowiedzieliśmy się dopiero w wyniku*

realizacji projektów, pandemia i jej skutki – w marcu 2020 roku, kiedy zaczęły obowiązywać wszelkie ograniczenia/restrykcje a klienci i dostawcy nie wiedzieli jak będzie wyglądała najbliższa przyszłość (...) W 2020 roku podjęliśmy rozmowy z jedną z największych sieci sprzedaży w USA (...) Działania sprzedażowe doprowadziły do współpracy z amerykańskim marketplacem (...) Jeżeli chodzi o rynek francuski to udało nam się wypracować bardzo konkretne kontakty, które zaczęły funkcjonować, ale na razie bez większych sukcesów. W związku z działaniami podjętymi w ostatnich latach jesteśmy gotowi na zwiększenie sprzedaży/produkcji i dalszą dywersyfikację rynków. Dlatego realnym wydaje się zwiększenie wolumenu sprzedaży na rynku francuskim oraz rozpoczęcie bezpośredniej sprzedaży na rynku amerykańskim. Obecna sytuacja dodatkowo pomaga nam w osiągnięciu planów, ponieważ pandemia przyczyniła się do wstrzymania wielu dostaw z Azji i osłabiła pozycję konkurencyjną azjatyckich dostawców. Ponieważ w przyszłym roku planujemy osiągnąć ogólny, realny wzrost sprzedaży ok. 50%, w tym zwiększenie sprzedaży internetowej 3–5 krotnie, bardzo realnie oceniamy nasze możliwości sprzedaży na tych dwóch rynkach, ponieważ będziemy mieli wystarczająco produktów do dystrybucji.”
(akta kontroli str. 456, 463-469, 482-486)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Utworzone w wyniku realizacji Projektu II dwie (z trzech) strony internetowe nie miały (na 29 września 2021 r.) opcji tłumaczenia na język francuski, a wdrożony system IT nie był dostępny w pełnym zakresie w tym języku mimo, że wymóg tłumaczenia na ten język określono w opisach zamówień dotyczących realizacji obu zadań¹⁸.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że *W oryginalnym, zakupionym w związku z realizacją projektu oprogramowaniu – karty produktów oraz generowanie dokumentów oraz strony internetowe były dostępne w języku francuskim co potwierdził PARP po realizacji projektu*¹⁹. *W międzyczasie następowały zmiany i aktualizacje oprogramowania, które wraz z dynamicznymi zmianami w firmie, okresem pandemii oraz brakiem pracownika posługującego się językiem francuskim wpłynęły na nie kontynuowanie aktualizowania oprogramowania w tym języku w pełni. Jedyna, zatrudniona w firmie osoba posługująca się językiem francuskim rozwiązała umowę o pracę. Obecnie trwa proces rekrutacyjny odpowiedniego pracownika.*

W ocenie NIK, brak pełnej dostępności stron internetowych oraz systemu IT w języku francuskim uniemożliwił ich pełne wykorzystanie na cele związane z projektem.

W trakcie kontroli uzupełniono funkcjonalność jednej ze stron (z dwóch, które nie miały tej opcji) o tłumaczenie na język francuski. (akta kontroli str. 289-298, 432-435, 482-486)

OCENA CZĄSTKOWA

W wyniku realizacji Projektów Beneficjent zrealizował cel i osiągnął wskaźniki Projektu I. Cel Projektu II, tj. wdrożenie modelu biznesowego internacjonalizacji firmy i zwiększenie aktywności gospodarczej przedsiębiorstwa na rynkach międzynarodowych osiągnięto w niepełnym zakresie. Nie prowadzono sprzedaży na rynku USA, a przychody ze sprzedaży na rynku Francji stanowiły w latach 2020–2021 zaledwie 0,52% i 0,07% przychodów Beneficjenta ze sprzedaży na rynkach zagranicznych. Uzyskano i utrzymano cztery (z pięciu) wskaźniki produktu oraz wskaźniki rezultatu (liczone według metodologii określonej we wniosku o dofinansowanie) zaplanowane do osiągnięcia w Projekcie II. Złożono wymagane oświadczenia dotyczące utrzymania trwałości i osiągniętych rezultatów projektów. Do zakończenia niniejszej kontroli NIK zasady trwałości nie zostały naruszone, poza możliwością tłumaczenia stron internetowych i zakupionego systemu IT na język francuski.

¹⁸ Strony były utworzone 30 maja 2018 r., a system IT odebrano 16 sierpnia 2018 r.

¹⁹ PARP przeprowadził dwie kontrole realizacji Projektu II w miejscu 26 sierpnia 2018 r. oraz 26–27 sierpnia 2019 r. W wyniku tych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie funkcjonalności stron internetowych oraz systemu IT.

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o uzupełnienie funkcjonalności stron internetowych i systemu IT utworzonych w ramach Projektu II o tłumaczenie na język francuski.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 10 grudnia 2021 r.

Kontroler:

Beata Palinowska
Specjalista kontroli państwowej

Palinowska Beata
.....
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Janusz Pawełczyk

Janusz Pawełczyk
.....
podpis